

INTENTIEVERKLARING

VOOR DE AANPAK VAN DE PROBLEMATIEK VAN HET DODEN VAN EENDAGSHAANTJES

in het bijzonder de betrokkenheid en deelname bij het toepasbaar maken van de technische innovatie, ontwikkeld door het bedrijf In Ovo B.V.

Overwegingen

De ondertekenaars:

- onderschrijven de maatschappelijke urgentie om een alternatief te ontwikkelen voor het doden van de eendagshaantjes van uitgebroede eieren van legkippenrassen,
- zien op dit moment de techniek van In Ovo B.V. (hierna In Ovo) als de meest kansrijke weg om het doden van eendagshaantjes te voorkomen,
- streven ernaar om door middel van de acties in deze verklaring bij te dragen aan het ontwikkelen van dit alternatief als oplossing van dit maatschappelijke probleem,
- willen bij positief resultaat¹ van het pre-competitieve onderzoek bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de techniek van In Ovo voor toepassing in de praktijk.

Achtergrond

Jaarlijks worden in Nederland 45 miljoen eendagshaantjes van legkippenrassen direct nadat ze uit het ei zijn gekomen, gedood. Dat is een maatschappelijke probleem dat om een oplossing vraagt. Het doden van deze haantjes door vergassing is (tot nu toe) een direct gevolg van de economisch geoptimaliseerde productie van eieren en vlees van kippen. Aparte foklijnen voor deze productiedoelen blijken nog steeds economisch gezien het meest aantrekkelijk. Bovendien biedt dit milieutechnisch voordelen.

Het Rathenau Instituut heeft in een stakeholdersdebat op 24 januari 2014 over deze problematiek van de eendagshaantjes gediscussieerd. Daarin kwam naar voren dat technisch gezien de techniek waarbij men in een broedei 'kijkt' (in ovo) en men adequaat kan vaststellen of er een haantje of een hennetje in dit ei zit, het meest veelbelovend is. De in-ovotechniek is alleen acceptabel als de eieren maximaal rond tien dagen worden bebroed en er een verantwoorde afzet is van de uitgeselecteerde broedeieren. De techniek van genetische modificatie waarbij door belichting van eieren zonder bebroeden het geslacht van het embryo is vast te stellen, wordt als ethisch omstreden gekenmerkt. Het opfokken van de haantjes uit de legkippen als vleeskuiken (de combikip) blijkt vooralsnog alleen als niche-markt mogelijkheden te bieden.

Het bedrijf In Ovo in Leiden heeft een in-ovotechniek ontwikkeld waarbij uit eerste experimenten een positief beeld naar voren komt; de onzekerheden zijn echter nog groot. Er is fundamenteel-strategisch onderzoek nodig om vast te stellen op welke wijze het geslacht effectief, voldoende nauwkeurig en betrouwbaar, kan worden vastgesteld binnen de termijn van circa tien dagen bebroeden, dus zo mogelijk bij minder dan tien dagen bebroeden. Dit is het zogenaamde pre-competitieve onderzoek, dat ongeveer tien maanden duurt. Bij dit onderzoek hoort ook een inschatting van de kosten van een dergelijke toepassing van een in-ovotechniek in de praktijk.

Gezamenlijke verklaring

Gezamenlijk verklaren de ondertekenaars het volgende betreffende samenwerking, financiering, toegankelijkheid van kennis en communicatie:

1. Gezamenlijk zijn alle ondertekenaars betrokken bij het pre-competitieve onderzoek (de toepassingsmogelijkheden) van de in-ovotechniek zoals dat op initiatief van het bedrijf In Ovo door de Universiteit Leiden invulling krijgt. Ook zijn de ondertekenaars

---

¹ Onder positief resultaat wordt verstaan dat de techniek in dit pre-competitieve onderzoek om het geslacht van embryo's in broedeieren te bepalen, voldoende nauwkeurig en betrouwbaar kan worden gedaan in tien of minder dagen bebroede eieren en daarnaast effectief is, dat wil zeggen voldoende logistiek en economisch perspectief biedt voor toepassing in de praktijk (zie ook laatste alinea onder 'Achtergrond').

- in het bijzonder de partijen uit de pluimveeketen, elk op basis van de eigen verantwoordelijkheid en rol - bij positief resultaat van de pre-competitieve fase betrokken in de vervolgfase van dit onderzoek, namelijk het toepassingsgereed maken van het resultaat ervan. De partijen uit het bedrijfsleven zullen in eigen beheer of in samenwerking met een ander bedrijf of andere bedrijven en in overleg met andere schakels in de productieketen de juiste technische toepassing ontwikkelen waardoor op maatschappelijk verantwoorde wijze de bebroede eieren met mannelijke embryo's uit het productieproces kunnen worden gehaald.
2. De kosten van het pre-competitieve onderzoek worden gedragen door het ministerie van Economische Zaken (EZ) en de Universiteit Leiden. Zij vormen samen met In Ovo de stuurgroep van dit onderzoek. De kosten voor de doorontwikkeling van de techniek in de vervolgfase zijn voor rekening van het pluimveebedrijfsleven. Voor medefinanciering door de overheid zijn er onder voorwaarden mogelijkheden in de topsectoren, met name in topsector Agri&Food.
  3. Ondertekenaars zullen in de pre-competitieve fase deelnemen in een klankbordgroep. De invulling ervan krijgt aandacht in het plan van aanpak van het onderzoek. Het gaat daarin vooral om meedenken. In de afronding van deze fase zal de klankbordgroep een advies over de toepassingsmogelijkheden in de praktijk uitbrengen aan de stuurgroep; daarin is een minderheidsstandpunt mogelijk.
  4. Alle ondertekenaars, specifiek de overheid en de organisaties die de belangen van hun achterban behartigen, dragen in de fase van het pre-competitieve onderzoek en bij positief resultaat van dit onderzoek in de vervolgfase actief de boodschap uit dat deze techniek een goed alternatief lijkt te bieden voor het maatschappelijke probleem dat eendagshaantjes van leghennenrassen worden gedood, met inachtneming van hetgeen hierboven staat ten aanzien van een minderheidsstandpunt.

Specifieke verklaring van Ministerie van Economische Zaken

Het ministerie van EZ verklaart het volgende:

- EZ vergoedt een groot deel van de kosten van het pre-competitieve onderzoek. EZ verleent hiertoe een subsidie aan In Ovo;
- Een randvoorwaarde voor de subsidieverstreking is dat de resultaten van het onderzoek publiekelijk toegankelijk zijn;
- In de fase volgend op de pre-competitieve fase ziet EZ geen rol voor verdere financiële betrokkenheid.

Specifieke verklaring van Universiteit Leiden

De Universiteit van Leiden verklaart het volgende:

- De Universiteit is medefinancier van het pre-competitieve onderzoek;
- De Universiteit levert een publiek rapport met een beschrijving van de resultaten van het onderzoek;
- De Universiteit is bereid kennis die al bij andere partijen ontwikkeld is in relatie tot het pre-competitieve onderzoek tot zich te nemen en in overleg met betrokken partij(en) te benutten. Op wetenschappelijk niveau is daarvoor een wetenschappelijke raad waarin experts zitting hebben.

Specifieke verklaring van In Ovo

In Ovo verklaart het volgende:

- In Ovo is de innovator die deze techniek in beginsel met Universiteit Leiden heeft ontwikkeld en met de Universiteit het intellectueel eigendom van deze techniek bezit;
- In Ovo zal bij positief resultaat van het pre-competitieve onderzoek en het succesvol commercieel toepasbaar maken van de ontwikkelde techniek in de praktijk de door EZ beschikbaar gestelde subsidie in een onderling overeengekomen termijn terugbetalen uit de exploitatie van het intellectueel eigendom dat gekoppeld is aan deze door In Ovo ontwikkelde techniek;
- In Ovo zal in de vervolgfase bij positief resultaat van dit onderzoek, actief betrokken blijven in het verder ontwikkelen van de techniek voor toepassing in de praktijk.

Specifieke verklaring van Dierenbescherming

De Dierenbescherming verklaart het volgende:

- De Dierenbescherming wil betrokken zijn in dit proces om het belang van het ontwikkelen van een in beginsel positief te waarderen alternatief te onderschrijven en om tegelijk mee te kunnen denken en te kunnen oordelen over dit alternatief;
- Bij positief resultaat van het pre-competitieve onderzoek en het onderkennen daarvan bestaat de rol van de Dierenbescherming vooral uit het onderschrijven van deze techniek als een positief te waarderen alternatief voor het doden van eendagshaantjes, dat ten dienste komt van de gehele pluimveesector.
- De Dierenbescherming benadrukt het belang van het blijven streven naar een zo vroeg mogelijke bepaling van het geslacht van het embryo in het broedei en ook het minder invasief maken van de techniek die daarbij wordt toegepast.

Specifieke verklaring van Vakgroep Pluimveehouderij LTO Nederland / Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders (NOP)

De Vakgroep / NOP verklaart het volgende:

- De verdere ontwikkeling van deze innovatie, bij positief resultaat van het pre-competitieve onderzoek, tot een toepasbaar systeem in de praktijk als alternatief voor het doden van eendagshaantjes is maatschappelijk gezien belangrijk.

Specifieke verklaring van NOP Kring Kuikenbroeders

De gezamenlijke kuikenbroederijen verklaren het volgende:

- De gezamenlijke kuikenbroederijen laten zich vertegenwoordigen door de Kring Kuikenbroeders (onderdeel van NOP), ook in de klankbordgroep;
- Indien het pre-competitieve onderzoek met positief resultaat wordt afgerond, zullen in de vervolgfase de kuikenbroederijen, gezamenlijk of elk voor zich, samen met andere partijen in de pluimveeketen de techniek toepasbaar maken in de praktijk.

Plaats: Den Haag

Datum: 27 mei 2014

Namen van ondertekenaars (zie ook volgende pagina):

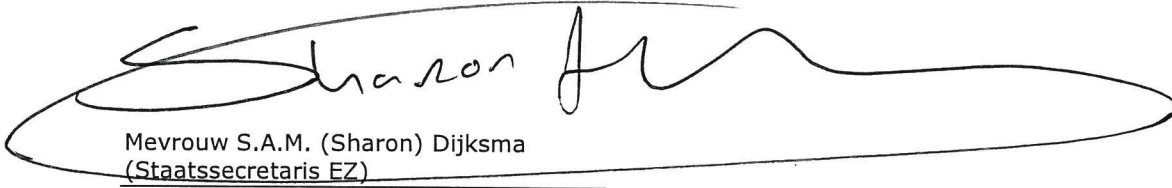
- Mevr. S.A.M. (Sharon) Dijkema namens overheid (EZ)²
- Dhr. drs. W. (Wouter) Bruins namens In Ovo B.V.
- Dhr. prof. dr. G.R. (Geert) de Snoo (namens dhr. drs. H.W. (Willem) te Beest) namens Universiteit Leiden
- Mevr. ir. M. (Marijke) de Jong (namens dhr. F.C. (Frank) Dales) namens Dierenbescherming
- Dhr. H.M. (Eric) Hubers namens Vakgroep Pluimveehouderij LTO Nederland / Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders (NOP)
- Dhr. A. (Anton) Butijn namens NOP Kring Kuikenbroeders

---

² De officiële omschrijving is: De Staat der Nederlanden, waarvan de zetel is gevestigd in Den Haag, te dezen vertegenwoordigd door de staatssecretaris van Economische Zaken

Ondertekening van de intentieverklaring, zoals verwoord op de vorige pagina's, voor de aanpak van de problematiek van het doden van eendagshaantjes, in het bijzonder de betrokkenheid en deelname bij het toepasbaar maken van de technische innovatie, ontwikkeld door het bedrijf In Ovo B.V., op dinsdag 27 mei 2014 te Den Haag:

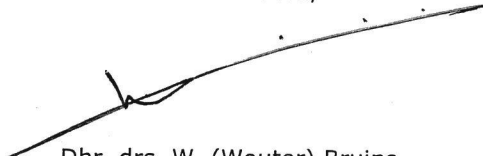
De Staat der Nederlanden, waarvan de zetel is gevestigd in Den Haag, te dezen vertegenwoordigd door de staatssecretaris van Economische Zaken,

Mevrouw S.A.M. (Sharon) Dijkma
(Staatssecretaris EZ)

In Ovo B.V. te Leiden,

Dhr. drs. W. (Wouter) Bruins
(Directeur)

Universiteit Leiden,

Dhr. prof. dr. G.R. (Geert) de Snoo
(Decaan Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen)

Dierenbescherming,

Mevr. ir. M. (Marijke) de Jong
(Hoofd team Beleid, Dier en Maatschappij)

Vakgroep Pluimveehouderij LTO Nederland / Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders (NOP),

Dhr. H.M. (Eric) Hubers
(Voorzitter)

NOP Kring Kuikenbroeders

Dhr. A. (Anton) Butijn
(Voorzitter)
